

Αναζητώ και επιλέγω πηγές και υλικό στο διαδίκτυο

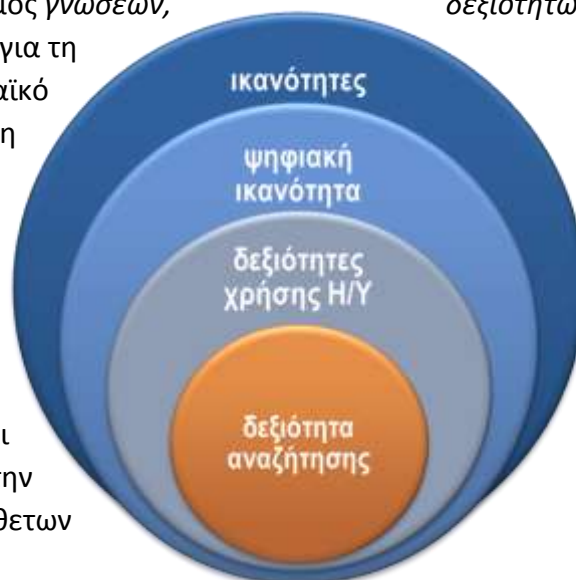
03

Ο στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να δείξει κάτι πολύ σημαντικό: πώς μπορούμε, μέσα από τέσσερα συγκεκριμένα και διακριτά βήματα, να αναζητάμε και να επιλέγουμε πηγές του διαδικτύου, από τις οποίες θα συλλέξουμε το κατάλληλο υλικό για μια ερευνητική εργασία;

Ορισμοί

Οι **ικανότητες** ενός ατόμου, ως συνδυασμός γνώσεων, και στάσεων, αποτελούν βασικό θεμέλιο για τη μάθηση (όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς 2007^{*}). Ειδικότερα, η **ψηφιακή ικανότητα**, εκτός των άλλων, περιλαμβάνει **δεξιότητες** χρήσης υπολογιστών για την ανάκτηση, την αξιολόγηση, την αποθήκευση, την παραγωγή, την παρουσίαση και την ανταλλαγή πληροφοριών αλλά και χρήση βασικών εφαρμογών και εργαλείων για την παραγωγή, την παρουσίαση και την κατανόηση σύνθετων πληροφοριών.

δεξιοτήτων

*Σχήμα 03.1
Η δεξιότητα της αναζήτησης ως ψηφιακής ικανότητας*

^{*} http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_el.htm (στις 31/08/2014)

Ο ορισμός της "πηγής"

Ο ορισμός του "υλικού"

Παράδειγμα 03.1
Μία πηγή και το υλικό της

Η **αναζήτηση πηγών και η επιλογή υλικού**, που αποτελεί τη βάση της δεξιότητας αυτής, μπορεί να πραγματοποιηθεί, ακολουθώντας διάφορες τεχνικές και χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία.

Ως **πηγή** ορίζουμε οποιαδήποτε διεύθυνση του παγκόσμιου ιστού οδηγεί στην αρχική ή σε μία άλλη ιστοσελίδα ενός δικτυακού τόπου (για τις ανάγκες του κεφαλαίου αυτού).

Ως **υλικό** ορίζουμε οτιδήποτε περιέχεται στην πηγή αυτή, από απλές ιστοσελίδες κειμένου μέχρι οπτικο-ακουστικό υλικό και σύνθετες εφαρμογές. Μία πηγή μπορεί να «δείχνει» και απευθείας σε ένα έγγραφο, το οποίο για να το «ανοίξουμε», θα πρέπει να έχουμε και τον αντίστοιχο αναπαραγωγέα του εγγράφου (player)· για παράδειγμα ένα αρχείο κειμένου PDF.

Τα βασικά συστατικά μιας πηγής (url), όπως στο παρακάτω παράδειγμα, είναι 3:

<http://blogs.sch.gr/internet-safety/material>

σελίδα παγκόσμιου ιστού (πρωτόκολλο http): http://

διεύθυνση στην οποία βρίσκεται η αρχική σελίδα: blogs.sch.gr

κατάλογος ή διεύθυνση εσωτερικής σελίδας: internet-safety/material

Η πηγή blogs.sch.gr/internet-safety/material και το υλικό της (στις 05/06/2011)

Η αναζήτηση πηγών και η επιλογή υλικού μπορεί να γίνει με τη βοήθεια:

Ο ορισμός του φυλλομετρητή

- **φυλλομετρητή** (browser): είναι ένα πρόγραμμα το οποίο εμφανίζει ιστοσελίδες του διαδικτύου και μας βοηθάει να πλοηγηθούμε (στα υπερμέσα που περιέχουν), ακολουθώντας διάφορα "μονοπάτια" μέσω των υπερσυνδέσεων, που προβάλλουν τα πολυμέσα ή και αλληλεπιδρούν με εφαρμογές των ιστοσελίδων (ο πιο διαδεδομένος είναι ο Internet Explorer και ο Mozilla Firefox).

Κάθε φυλλομετρητής παρέχει και κάποιο εργαλείο για διαχείριση σελιδοδεικτών:

- **σελιδοδείκτες** (bookmarks): είναι οι προσωπικές συλλογές ιστοσελίδων που θέλουμε να αποθηκεύσουμε κατά τις αναζητήσεις μας στο διαδίκτυο και μπορούν να οργανωθούν σε φακέλους και υποφακέλους.

Ο ορισμός του σελιδοδείκτη

Τα σημαντικότερα εργαλεία αναζήτησης πηγών και υλικού είναι τρία:

- Οι **μηχανές αναζήτησης** (search engines) είναι εφαρμογές σε φυλλομετρητές, οι οποίες αναζητούν **λέξεις-κλειδιά** ή κείμενα σε εκατομμύρια ιστοσελίδες που συλλέγονται αυτόματα από ειδικά προγράμματα (π.χ. www.google.gr, gr.yahoo.com). Υπάρχουν μηχανές αναζήτησης **για παιδιά** (π.χ. www.choosito.com, www.kidsclick.org), μηχανές αναζήτησης όπου οι ερωτήσεις μπορούν να διατυπωθούν και σε **φυσική γλώσσα** (π.χ. στα αγγλικά, www.ask.com, www.brainboost.com) και μηχανές αναζήτησης οι οποίες παρουσιάζουν τα δεδομένα διαγραμματικά (π.χ. www.kartoo.com).

Τι είναι η μηχανή αναζήτησης

- Οι **μεταμηχανές αναζήτησης** (metasearch engines) αξιοποιούν περισσότερες από μία μηχανές αναζήτησης, **συγχωνεύοντας κοινές πηγές**, αφαιρώντας τις διπλές ή και εμφανίζοντας αποτελέσματα ανά μηχανή αναζήτησης (ενδεικτικές μεταμηχανές αναζήτησης: www.dogpile.com, www.metacrawler.com, www.mamma.com).

Τι είναι η μεταμηχανή αναζήτησης

- Οι **θεματικοί κατάλογοι** (subject directories) είναι πολύ καλά οργανωμένα **ευρετήρια σε θεματικές κατηγορίες** και υποκατηγορίες, από γενικά θέματα, καθένα από τα οποία χωρίζεται σε επιμέρους (π.χ. Τέχνες-Πολιτισμός σε Αρχιτεκτονική, Θέατρο, Μουσική, Μουσεία κλπ). Η πρόσβαση σε αυτούς επιλέγεται, όταν θέλουμε να ενημερωθούμε γενικά για ένα θέμα. Οι κατάλογοι αυτοί ενημερώνονται σταδιακά από τους διαχειριστές του θεματικού καταλόγου, οπότε και ελέγχεται η ποσότητα και ποιότητα του περιεχόμενου υλικού. Υπάρχουν συγκεκριμένοι θεματικοί κατάλογοι με ποικιλόμορφο υλικό (π.χ. directory.in.gr, www.about.com, infomine.ucr.edu, www.dmoz.org), αλλά θα μπορούσε στην κατηγορία αυτή να ενταχθούν και δικτυακοί τόποι με εξαντλητικό περιεχόμενο για ένα ευρύ γνωστικό αντικείμενο (π.χ. "Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο" από το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού www.hellenic-history.gr).

Τι είναι ο θεματικός κατάλογος

Τέσσερα βήματα στην αναζήτηση και επιλογή πηγών και υλικού

Με τέσσερα διακριτά βήματα, αναζητάμε και επιλέγουμε πηγές, από τις οποίες συλλέγουμε και επιλέγουμε το κατάλληλο υλικό, το οποίο μπορούμε στη συνέχεια να αξιοποιήσουμε στην ερευνητική εργασία.

Η διαδικασία αυτή μπορεί να είναι αμιγώς **γραμμική**, δηλαδή ακολουθούμε το ένα βήμα μετά το άλλο, αλλά μπορεί να είναι και **κυκλική**, ανάμεσα σε ένα ή περισσότερα βήματα, όταν δεν μας ικανοποιούν τα αποτελέσματα.

1. Αναζητώ πηγές...

• με τεχνικές αποτελεσματικής αναζήτησης

1ο βήμα:
αναζήτηση
πηγών

Επιχειρούμε να **εντοπίσουμε κατάλληλες πηγές**, ανάμεσα σε εκατομμύρια διαθέσιμες στο διαδίκτυο, με **τεχνικές αποτελεσματικής αναζήτησης**. Ως **αποτέλεσμα** της αναζήτησης έχουμε, κυρίως, **λίστες από ιστοσελίδες**, οι οποίες παρατίθενται η μία μετά την άλλη (συνήθως με δύο-τρεις ενδεικτικές γραμμές κειμένου), χωρίς κάποιο ιδιαίτερο ορατό σε μας κριτήριο στη σειρά εμφάνισής τους. Εδώ υπάρχει πάντα ο **κίνδυνος** μιας μη δομημένης αναζήτησης, η οποία μπορεί να οδηγήσει:

- ⇒ σε συνεχείς προσβάσεις σε πηγές, χωρίς ένα ορατό τέλος (*χαστική αναζήτηση*),
- ⇒ σε επιστροφή στις ίδιες πηγές, από διαδοχικές αναζητήσεις (*κυκλική αναζήτηση*),
- ⇒ σε μη εύρεση σημαντικών πηγών (*ελλιπής αναζήτηση*).

2. Επιλέγω πηγές...

• με κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων

2ο βήμα:
επιλογή
πηγών

Επιλέγουμε πηγές από αυτές που βρέθηκαν στο προηγούμενο βήμα. Καλούμαστε να **επιλέξουμε έναν πολύ μικρό αριθμό πηγών** (με ενδεχόμενο κατάλληλο υλικό για την εργασία μας), ανάμεσα σε δεκάδες έως εκατομμύρια λίστες πηγών, χρησιμοποιώντας κυρίως **κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων**. Το αποτέλεσμα είναι μια λίστα από επιλεγμένες πηγές. Οι λίστες πηγών είναι διαδικτυακές διευθύνσεις οι οποίες συνήθως παραπέμπουν σε ιστοσελίδες με κείμενο αλλά και ποικίλο οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. εικόνες, βίντεο). Και εδώ υπάρχει πάντα ο **κίνδυνος** προβληματικής αξιολόγησης ιστοσελίδων που μπορεί να οδηγήσει:

- ⇒ σε επιλογή μεγάλου πλήθους πηγών, οπότε γίνεται δύσκολη η αναζήτηση υλικού,
- ⇒ σε επιλογή ακατάλληλων πηγών, οι οποίες δεν σχετίζονται με την εργασία μας,
- ⇒ σε μη επιλογή σημαντικών πηγών (που υπάρχουν αλλά δεν τις εντοπίσαμε).

3. Συλλέγω υλικό...

• με κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου

3ο βήμα:
αναζήτηση
υλικού

Συλλέγουμε υλικό από τις πηγές που βρέθηκαν στο προηγούμενο βήμα. Καλούμαστε να **αναζητήσουμε το κατάλληλο υλικό**, μέσα από τις πηγές, το οποίο θα μπορούσε να

αξιοποιηθεί στην εργασία μας, χρησιμοποιώντας **κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου**. Το αποτέλεσμα είναι μια σημαντική συλλογή υλικού. Το υλικό αυτό είναι κείμενο αλλά και διαγράμματα, εικόνες, φωτογραφίες, δηλαδή οπτικο-ακουστικό υλικό (μπορεί να περιέχονται και βίντεο, κινούμενα γραφικά κλπ, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν σε παρουσιάσεις). Και εδώ υπάρχει πάντα ο **κίνδυνος** προβληματικής αξιολόγησης υλικού που μπορεί να οδηγήσει:

- ⇒ σε συλλογή μεγάλου όγκου υλικού, οπότε γίνεται δύσκολη η διαχείρισή του,
- ⇒ σε συλλογή ακατάλληλου υλικού, το οποίο δεν σχετίζεται με την εργασία μας,
- ⇒ σε μη συλλογή σημαντικού υλικού (που υπήρχε αλλά δεν το εντοπίσαμε).

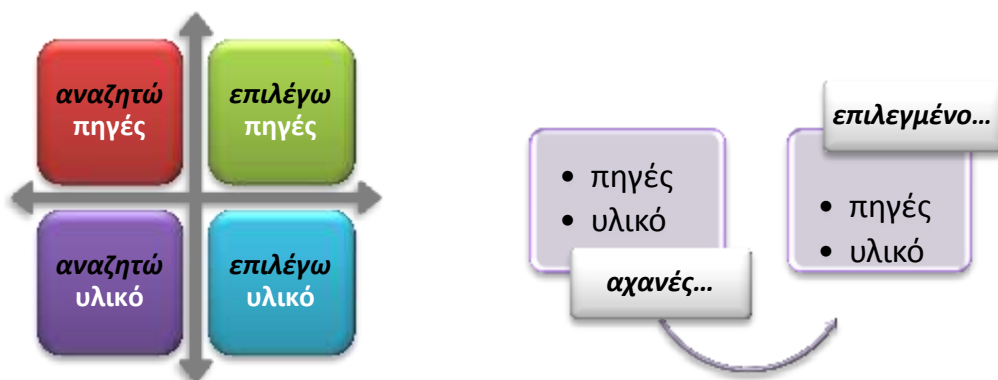
4. Επιλέγω υλικό...

• με σχέδιο οργάνωσης περιεχομένου

Επιλέγουμε υλικό από το σύνολο του υλικού που βρέθηκε στο προηγούμενο βήμα. Καλούμαστε να **επιλέξουμε το κατάλληλο υλικό**, στο οποίο θα βασισθεί η εργασία μας, χρησιμοποιώντας ένα **σχέδιο οργάνωσης περιεχομένου**, το οποίο θα βασίζεται κυρίως στις προσωπικές μας επιλογές, αλλά και σε κάποιες γενικές προδιαγραφές που έχουν τεθεί για την εργασία. Το αποτέλεσμα είναι ένα έτοιμο οργανωμένο υλικό το οποίο μπορεί να συμπεριληφθεί στην εργασία. Το υλικό αυτό, στο στάδιο της σύνταξης της εργασίας, είτε θα ενσωματωθεί αυτούσιο (ως «επικόλληση») με άμεση αναφορά της πηγής, είτε θα αναδιαμορφωθεί με την προσωπική σφραγίδα του δημιουργού της εργασίας. Και εδώ υπάρχει πάντα ο **κίνδυνος** προβληματικής επιλογής υλικού που μπορεί να οδηγήσει:

- ⇒ σε επιλογή μεγάλου όγκου υλικού, οπότε γίνεται δύσκολη η αξιοποίησή του,
- ⇒ σε επιλογή ακατάλληλου υλικού, το οποίο δεν σχετίζεται με την εργασία μας,
- ⇒ σε μη επιλογή σημαντικού υλικού (που υπήρχε αλλά δεν θεωρήθηκε αξιοποιήσιμο).

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε τα τέσσερα αυτά βήματα να τα δούμε και με μια άλλη οπτική γωνία: ενός πίνακα σε μορφή «καρτεσιανού» τετράπτυχου (quadrant), με δύο άξονες, έναν κάθετο και έναν οριζόντιο:

4ο βήμα:
επιλογή
υλικού

1. **άξονας περιεχομένου πηγών - υλικού:** το «αχανές» περιεχόμενο του διαδικτύου φιλτράρεται και καταλήγει στο περιεχόμενο της εργασίας μας, ως ένα **αλληλο-συνδεδεμένο δίπολο:** από τις εκατομμύρια **πηγές** οδηγούμαστε στις ελάχιστες δεκάδες που χρειαζόμαστε, από το πολυπληθές και «πολυσέλιδο» **υλικό** οδηγούμαστε σε αυτό που πραγματικά είναι ενδιαφέρον και χρήσιμο για μας!
2. **άξονας ενεργειών αναζήτησης - επιλογής:** οι ενέργειές μας στηρίζονται σε ένα πολύ **δυνατό και συνεχές δίπολο:** **αναζητώ** με τις κατάλληλες τεχνικές, είτε είναι πηγές είτε είναι υλικό, αλλά και **επιλέγω**, με συγκεκριμένα κριτήρια, είτε πηγές είτε υλικό.

Αναζητώ πηγές: με τεχνικές αποτελεσματικής αναζήτησης

Η πρώτη και βασική ερώτηση στην οποία πρέπει να απαντήσουμε, πριν ξεκινήσουμε μια αποτελεσματική αναζήτηση, είναι:

«Τι ακριβώς θέλουμε να βρούμε»;

Θέλουμε να βρούμε πληροφορίες για ένα πολύ συγκεκριμένο αντικείμενο (π.χ. την αρχαία έννοια της «αμφικτιονίας», το φιλόσοφο Πλωτίνο), ή για μια πιο ευρεία ενότητα και ένα πιο γενικό αντικείμενο (π.χ. εποχή του λίθου στην προϊστορική Ελλάδα, σύγχρονες φιλοσοφικές σχολές, ροκ συγκροτήματα). Η διάκριση αυτή θα μας οδηγήσει από τη μία πλευρά στις μηχανές αναζήτησης και από την άλλη στους θεματικούς καταλόγους. Αλληλένδετη είναι και η ερώτηση:

«Ποια κατηγορία υλικού ψάχνω»;

Αν θέλω πληροφορίες σε κείμενο (με ή χωρίς συνοδευτικό οπτικο-ακουστικό υλικό) ή απλώς αναζητώ συγκεκριμένο οπτικο-ακουστικό μέσο (π.χ. βίντεο), μπορώ απ' ευθείας να αναζητήσω σε συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους (π.χ. YouTube, Edutube).

«Πιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω», «Πώς να αναζητήσω αποτελεσματικά»;

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τα τρία εργαλεία αναζήτησης, για τα οποία μιλήσαμε στους ορισμούς (μηχανές αναζήτησης, μεταμηχανές αναζήτησης και θεματικοί κατάλογοι), περισσότερες από μία φορές, εξειδικεύοντας κάθε φορά τα αποτελέσματα με κατάλληλες τεχνικές αναζήτησης και αξιοποιώντας τις δυνατότητες που έχουν, ως εργαλεία, οι ίδιες οι μηχανές αναζήτησης. Με τη βοήθεια των εργαλείων αναζήτησης:

«Τι αποτελέσματα θα έχω»;

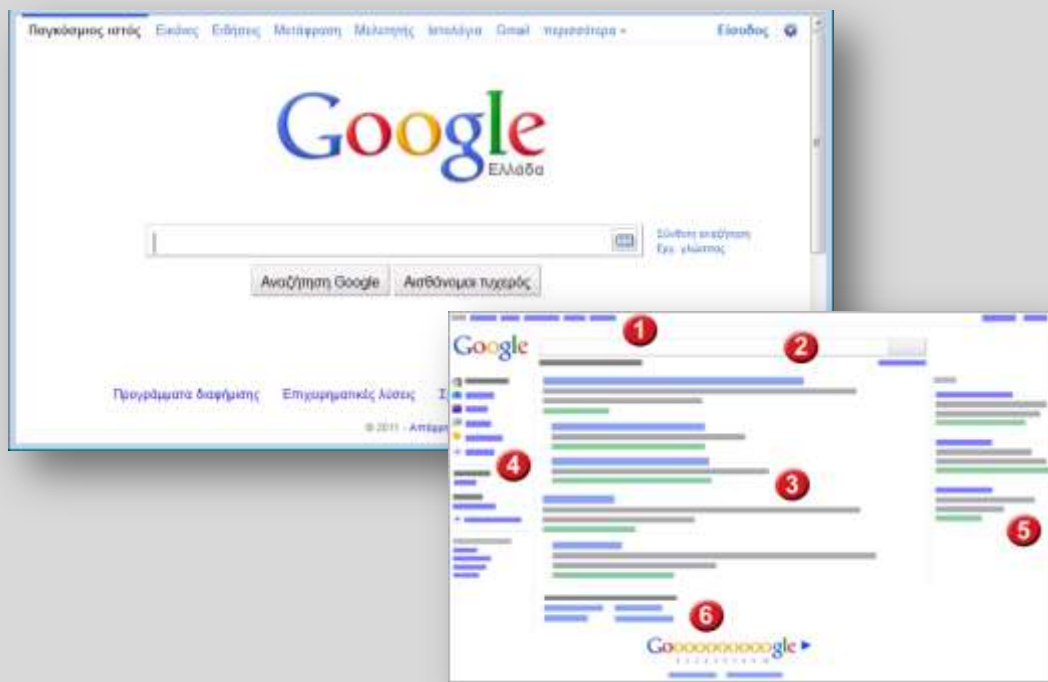
Μια ατέλειωτη σειρά από λίστες πηγών, οι οποίες είτε θα αναφέρονται σε ιστοσελίδες, κυρίως με κείμενο αλλά και συνοδευτικό οπτικο-ακουστικό υλικό, είτε, αν η αναζήτηση γίνει μέσα από τα ίδια τα κοινωνικά μέσα (π.χ. YouTube), σε λίστες με οπτικο-ακουστικό υλικό.

Τι θέλω να βρω;	εξειδικευμένη πληροφορία	ενότητα	γενικό αντικείμενο	
Ποια κατηγορία υλικού ψάχνω;	κείμενο ιστοσελίδα	εικόνα διαφάνειες	ήχο	βίντεο
Ποιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω;	μηχανές αναζήτησης	θεματικούς καταλόγους	συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους	
Πώς να αναζητήσω αποτελεσματικά;	λέξεις-κλειδιά φράσεις		με οπτικο-ακουστική επισκόπηση	
Τι αποτελέσματα θα έχω;	λίστες ιστοσελίδων		λίστες οπτικο-ακουστικού υλικού	

Η πιο συνηθισμένη περίπτωση και η πλέον διαδεδομένη είναι το «μονοπάτι» με τις πρώτες απαντήσεις σε κάθε ερώτηση. Δηλαδή αναζητάμε μία συγκεκριμένη πληροφορία, σε μια ιστοσελίδα, με μια συγκεκριμένη μηχανή αναζήτησης, με 2-3 λέξεις κλειδιά, και η οποία έχει ως **αποτέλεσμα** μία λίστα από δεκάδες έως εκατομμύρια ιστοσελίδες. Αν οι ιστοσελίδες είναι πάρα πολλές, προσπαθούμε με τις **τεχνικές αποτελεσματικής αναζήτησης**, να έχουμε πιο στοχευμένα αποτελέσματα, εφόσον δεν αρκεστούμε στα πρώτα και πιο συχνά εμφανιζόμενα.

Η μηχανή αναζήτησης Google είναι η πιο διαδεδομένη παγκοσμίως. Στη λιτή αρχική της σελίδα, μπορούμε να πληκτρολογήσουμε λέξεις ή φράσεις, και να πάρουμε τα αποτελέσματα, ως λίστα πηγών, σε μια νέα σελίδα.

*Παράδειγμα 03.2
Το εύχρηστο περιβάλλον αναζήτησης της Google*

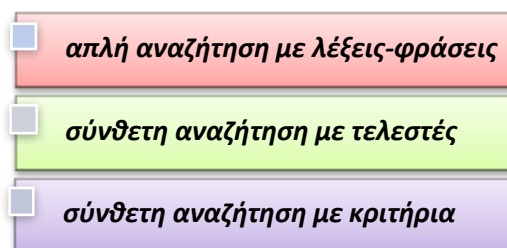

1	header	επικεφαλίδα διάφορες επιλογές
2	search bar	θέση πληκτρολόγησης κειμένου αναζήτησης
3	search results	λίστες αποτελεσμάτων
4	tools & filters	διάφορα εργαλεία και φίλτρα
5	ads	μηνύματα και διαφημίσεις
6	bottom of the page	επόμενα/προηγούμενα αποτελέσματα

Η αρχική σελίδα της Google και η σελίδα αποτελεσμάτων (στις 05/06/2011)

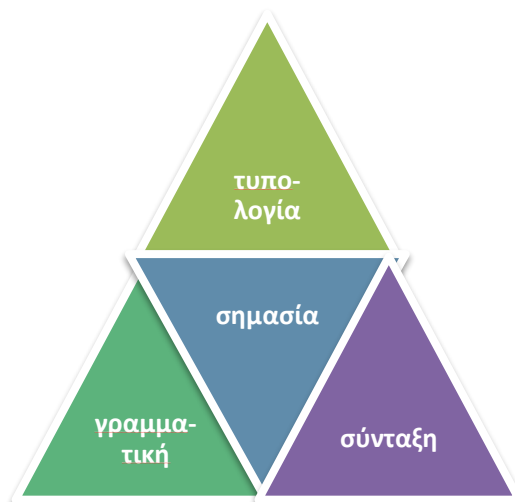
Ακόμη, βέβαια, και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε έναν καλό θεματικό κατάλογο, ο οποίος περιέχει ένα πλήρες υλικό (π.χ. «Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο» από το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), θα μπορούσε συμπληρωματικά να χρησιμοποιηθεί και μια μηχανή αναζήτησης.

Οι μεταμηχανές αναζήτησης και οι θεματικοί κατάλογοι χρησιμοποιούνται λιγότερο, σε σχέση με τις μηχανές αναζήτησης. Επιπλέον, ακόμη και αν ψάχνουμε οπτικο-ακουστικό υλικό, επειδή συνήθως χρησιμοποιούμε λέξεις ή κείμενο, θα εστιάσουμε στους τρεις διαφορετικούς τρόπους που μπορούμε να κάνουμε γενικότερα αναζητήσεις, χρησιμοποιώντας όμως λέξεις και κείμενα:

Απλή αναζήτηση με λέξεις και φράσεις

Στόχος μιας αποτελεσματικής αναζήτησης είναι, με ένα μικρό αριθμό λέξεων αλλά πολύ καλά επιλεγμένων, να εξαγάγουμε γρήγορα τις καταλληλότερες πηγές που να τις περιέχουν όλες. Επειδή η εισαγωγή μιας σειράς λέξεων ή φράσεων στη μηχανή αναζήτησης, είναι πρωτίστως **γλωσσική και νοητική εργασία**, που όμως υπόκειται και σε κάποιους κανόνες, τη χωρίζουμε στο παρακάτω **πυραμιδικό τετράπτυχο λεκτικής αναζήτησης**, στο κέντρο της οποίας βρίσκονται τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά της αναζήτησής μας.

Σχήμα 03.2
Το τετράπτυχο
της λεκτικής
αναζήτησης

Τυπολογία

2-3 τουλάχιστον λέξεις με πεζά, χωρίς κανένα σημείο στίξης (τα οποία αγνοεί η μηχανή) ή ειδικό χαρακτήρα (ειδικά τους ", +, -, *, ~, :, οι οποίοι έχουν ειδικές σημασίες στην αναζήτηση). Η μηχανή ψάχνει για κάθε λέξη σε πεζοκεφαλαία που βρίσκει και προσπαθεί να επιστρέψει αποτελέσματα όπου υπάρχουν ταυτόχρονα όλες οι λέξεις.

Παράδειγμα 1: Σωκράτης Πλάτωνας Αριστοτέλης (Google: 68 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: Σωκράτης, Πλάτωνας, Αριστοτέλης! (Google: 68 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 3: ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΛΑΤΩΝΑΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ! (Google: 82 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Γραμματική

Οι λέξεις πρέπει να είναι ορθογραφημένες και, κυρίως, να είναι ουσιαστικά στην ονομαστική πτώση, αποφεύγοντας άρθρα ή άλλα μέρη του λόγου. Μερικές μηχανές (π.χ. Google) αναγνωρίζουν εντούτοις ανορθόγραφες λέξεις αλλά και λέξεις χωρίς τονισμό, λέξεις σε διάφορες πτώσεις, αλλά δεν αναζητούν άλλους τύπους των ρημάτων (π.χ. αγαπώ/αγάπησα).

Παράδειγμα 1: γνώσεις πληροφορίες δεδομένα (Google: 1,2 εκατομ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: μνημεία πολιτιστική κληρονομιά (Google: 122 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Σύνταξη

Φράσεις με πολύ λίγες όμως λέξεις, μπορούν να μπουν σε εισαγωγικά "...". Στην περίπτωση αυτή, η μηχανή ψάχνει ακριβώς τη σειρά των λέξεων και, αν υπάρχει άλλη λέξη ενδιάμεσα, δεν θα τη φέρει στα αποτελέσματα. Οι ίδιες λέξεις, χωρίς εισαγωγικά, έχουν πολύ περισσότερα αποτελέσματα.

Παράδειγμα 1: μέτρον άριστον (Google: 259 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: "μέτρον άριστον" (Google: 87 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Σημασία

Γράφουμε πρώτα τις πιο σημαντικές λέξεις με σαφήνεια· επεξηγούμε, όσο το δυνατόν καλύτερα, με πιο συγκεκριμένες και παραπάνω από μία λέξεις, αποφεύγοντας κοινές λέξεις που μπορούν να υπάρχουν σε κάθε κείμενο (εκτός φυσικά αν προσδιορίζουν τις πιο σημαντικές μας λέξεις). Επαναλαμβάνουμε την αναζήτηση και με συνώνυμες λέξεις, ή πιθανόν λέξεις που δεν είχαμε σκεφτεί και τις διαβάσαμε σε κάποια αποτελέσματα.

Παράδειγμα 1: σελιδοδείκτης (Google: 1,7 εκατομ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: σελιδοδείκτης φυλλομετρητής (Google: 3 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

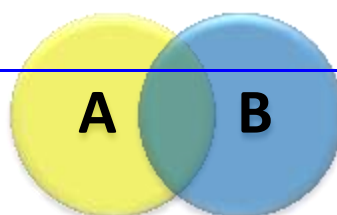
Παράδειγμα 3: σελιδοδείκτης φυλλομετρητής ορισμός (Google: 330 αποτελέσματα, 28/5/2011)

Να σημειώσουμε ότι σημαντική βοήθεια παρέχουν **λεξικά** όρων, συνωνύμων αλλά και δίγλωσσα λεξικά (παράδειγμα στα αγγλικά οι λέξεις toy, game, play κλπ έχουν πολύ διαφορετικές σημασίες).

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα να προσδιορίζουμε την **αυθεντικότητα κατόχων** κάποιων ιστοσελίδων (π.χ. <http://www.networksolutions.com>).

Σύνθετη αναζήτηση με τελεστές

Οι βασικοί τελεστές που χρησιμοποιούνται είναι οι "boolean" (AND,

OR, NOT) και τα σύμβολα "άνω-κάτω τελεία" και "αστεράκι".

+ ΚΑΙ (AND)

Ο τελεστής "AND" προσδιορίζει ότι τα αποτελέσματα περιέχουν όλες τις λέξεις, δηλαδή $A \text{ AND } B$, το οποίο είναι ταυτόσημο με το $+A +B$, σημαίνει «τομή» (περιοχή πράσινη στο σχήμα). Ειδικά στη μηχανή Google, δεν χρειάζεται να βάζουμε τον τελεστή "AND". Τα παρακάτω 3 παραδείγματα, φέρνουν αποτελέσματα που περικλείουν και τους 3 φιλοσόφους, χωρίς όμως να είναι ίδια. Αυτό οφείλεται στο ότι, θέτοντας μπροστά από μια λέξη το "+", παίρνουμε αποτελέσματα ακριβώς για τη λέξη αυτή (π.χ. όχι σε άλλες πτώσεις, οπότε δικαιολογείται γιατί στο Παράδειγμα 2 έχουμε εμφανώς λιγότερα αποτελέσματα).

Παράδειγμα 1: Σωκράτης AND Πλάτωνας AND Αριστοτέλης (Google: 72 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: +Σωκράτης +Πλάτωνας +Αριστοτέλης (Google: 40 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 3: Σωκράτης Πλάτωνας Αριστοτέλης (Google: 68 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

H (OR)

Ο τελεστής "OR" προσδιορίζει ότι τα αποτελέσματα περιέχουν και καθεμία λέξη μόνη της, δηλαδή $A \text{ OR } B$, το οποίο σημαίνει «ένωση» (περιοχή κίτρινη και πράσινη και μπλε στο σχήμα).

Παράδειγμα 1: Σωκράτης OR Πλάτωνας OR Αριστοτέλης (Google: 3,5 εκατ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: Σωκράτης AND Πλάτωνας OR Αριστοτέλης (Google: 255 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

- ΟΧΙ (NOT)

Ο τελεστής "NOT" προσδιορίζει ότι τα αποτελέσματα περιέχουν τη μία λέξη αλλά όχι την άλλη, δηλαδή $A \text{ NOT } B$, το οποίο σημαίνει «διαφορά» (περιοχή μόνο κίτρινη στο σχήμα).

Παράδειγμα 1: Σωκράτης -Πλάτωνας (Google: 2 εκατομ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: Σωκράτης Πλάτωνας (Google: 49 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 3: μέτρον άριστον (Google: 260 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 4: +μέτρον +άριστον (Google: 122 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 5: "μέτρον άριστον" (Google: 87 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 6: +μέτρον +άριστον -παν (Google: 55 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011) για τη λάθος χρήση του "παν",

site:

Για να περιοριστεί η αναζήτηση σε συγκεκριμένο δικτυακό τόπο ή περιοχές του διαδικτύου, μπορεί να ορίζεται με τη λέξη "site" ακολουθούμενη από "άνω κάτω τελεία".

Παράδειγμα 1: παρθενών (Google: 158 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: παρθενών site:.gr (Google: 23 χιλ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 3: παρθενών site:.edu (Google: 132. αποτελέσματα, 28/5/2011)

*

Ο χαρακτήρας "αστεράκι" χρησιμοποιείται και για να υποδηλώσει "οποιαδήποτε λέξη ή λέξεις" ανάμεσα σε δύο λέξεις αλλά και για να υποδηλώσει "οτιδήποτε ακολουθεί", δηλαδή οποιαδήποτε συνέχεια της αρχής μιας λέξης (π.χ. θέατρ* δηλ. παράγωγα μιας λέξης, αλλά η λειτουργία αυτή δεν υποστηρίζεται από τη Google, αφού εμπεριέχει τα παράγωγα στην απλή αναζήτηση).

Παράδειγμα 1: παγκόσμια * κληρονομιά (Google: 2 εκατομ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Παράδειγμα 2: εργαλείο * αναζήτηση (Google: 17 εκατομ. αποτελέσματα, 28/5/2011)

Σύνθετη αναζήτηση με κριτήρια

Θεωρώντας ότι χάνουμε χρόνο, σπάνια (5%) επιλέγουμε τη σύνθετη αναζήτηση με κριτήρια, η οποία και πολύ απλή είναι (παρόλο που τη θεωρούμε... σύνθετη) και μπορεί να μας γλυτώσει από χρόνο, γιατί διαβάζει περισσότερα αποτελέσματα! Τα κριτήρια μπορεί να είναι ποικίλα, ανάλογα με τη μηχανή αναζήτησης, αλλά τουλάχιστον περιλαμβάνουν:

- ✓ συνδυασμούς λέξεων που να περιλαμβάνονται ή μη στην αναζήτηση,
- ✓ γλώσσα δικτυακής τοποθεσίας,
- ✓ περιοχή,
- ✓ μορφή (ιστοσελίδες ή συγκεκριμένο είδος αρχείου),
- ✓ φίλτρο ασφαλούς πρόσβασης.

The screenshot shows the Google Custom Search interface. At the top, it says "Google Σύνθετη Αναζήτηση". Below this, there are several sections for configuring search results:

- Εύρεση αποτελεσμάτων:** με όλες τις λέξεις, με την ακριβή φράση, με τουλάχιστον μία λέξη, χωρίς τις λέξεις.
- Αριθμός ανά σελίδα:** Προβολή σε κάθε σελίδα, 10 αποτελέσματα.
- Γλώσσα:** Εύρεση σελίδων σε, οποιαδήποτε γλώσσα.
- Περιοχή:** Αναζήτηση σελίδων που βρίσκονται σε, οποιαδήποτε περιοχή.
- Μορφή αρχείου:** Μόνο, εύρεση αποτελεσμάτων σε αρχείο, οποιαδήποτε μορφή.
- Ημερομηνία:** Επιτροπή σε ιστοσελίδες που εμφανίστηκαν για πρώτη φορά, οποιαδήποτε.
- Εμφανίσεις:** Εύρεση αποτελεσμάτων στα οποία εμφανίζονται οι όροι μου, οποιαδήποτε στη σελίδα.
- Τομέας δικτύου:** Μόνο, επιστροφή αποτελεσμάτων από τον ιστότοπο ή το δικτυακό τομέα, π.χ. google.com, org. Περισσότερες πληροφορίες.
- Δικαιώματα χρήσης:** Εύρεση αποτελεσμάτων που είναι, χωρίς φιλτράρισμα με βάση όρια χρήσης.
- Ασφαλής αναζήτηση:** Χωρίς φιλτράρισμα, Φιλτράρισμα με χρήση της Ασφαλούς αναζήτησης.

At the bottom, there are two sections for "Αναζήτηση με βάση τη σελίδα":

- Παρόμοιος:** Εύρεση σελίδων παρόμοιων με τη σελίδα, Αναζήτηση.
- Σύνθετοι:** Εύρεση σελίδων με συνδέσμους στη σελίδα, Αναζήτηση.

Παράδειγμα 03.3
Η σύνθετη
αναζήτηση
της Google

Η σύνθετη αναζήτηση με κριτήρια της Google (στις 05/06/2011)

Επιλέγω πηγές: με κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων

Το αποτέλεσμα του προηγούμενου βήματος είναι μια ατέλειωτη σειρά από λίστες πηγών, οι οποίες είτε θα αναφέρονται σε ιστοσελίδες, κυρίως με κείμενο αλλά και συνοδευτικό οπτικο-ακουστικό υλικό, είτε, αν η αναζήτηση γίνει μέσα από τα ίδια τα κοινωνικά μέσα, σε λίστες με οπτικο-ακουστικό υλικό. Πώς συνεχίζω με τις δεκάδες ίσως και εκατοντάδες πηγές, που βρέθηκαν από τις μηχανές αναζήτησης; Πρέπει, λοιπόν, να απαντήσουμε και πάλι στα παρακάτω ερωτήματα;

«Τι ακριβώς θέλουμε να βρούμε»;

Θέλουμε από όλες αυτές τις πηγές να επιλέξουμε μόνο όσες ικανοποιούν κάποια σημαντικά κριτήρια. Ψάχνουμε, λοιπόν, τις *έγκυρες, αξιόπιστες, αντικειμενικές και επίκαιρες* πηγές τις οποίες θα χρησιμοποιήσουμε για να βρούμε κατάλληλο υλικό για την εργασία μας!

«Ποιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω»;

Παρόλο που οι μηχανές αναζήτησης είναι πολύ εξελιγμένα εργαλεία (και λόγω της ποικιλομορφίας του διαδικτυακού υλικού), η επιλογή των πηγών που ψάχνουμε, δεν μπορεί να γίνει με έναν αυτοματοποιημένο τρόπο. Δεν μπορούμε δηλαδή να δώσουμε (τουλάχιστον στην παρούσα τεχνολογική φάση) σε κάποιο εργαλείο τα προσωπικά μας κριτήρια και να μας επιλέξει τις 10 καλύτερες πηγές με το υλικό που ψάχνουμε! Πρέπει, λοιπόν, εμείς οι ίδιοι να τις επιλέξουμε... Μπορούμε όμως να βοηθηθούμε οργανώνοντας το υλικό με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα:

- **επεξεργαστή κειμένου**, όπου απλώς αντιγράφουμε και επικολλάμε σε ένα αρχείο τίτλους και πηγές,
- **σελιδοδείκτες** (bookmarks) των φυλλομετρητών, όπου μπορούμε εύκολα να δημιουργήσουμε νέους φακέλους, ανάλογα με το θέμα, και να εισαγάγουμε κάθε επιλογή μιας πηγής,
- **υπηρεσίες σελιδοδεικτών** (όπως π.χ. το κοινωνικό δίκτυο www.delicious.com/), και
- **εννοιολογικούς χάρτες** (όπως π.χ. concept maps cmap.ihmc.us/) η αναφορά στους οποίους ξεφεύγει από τους στόχους του κεφαλαίου αυτού.

«Πώς να αξιολογήσω αποτελεσματικά»;

Η αξιολόγηση των πηγών περιέχει στοιχεία προσωπικής επιλογής, η οποία όμως, μέσα από μια σταδιακή ενασχόληση, θα αυξάνεται ως εμπειρία και έτσι θα ολοκληρώνεται και πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά. Όμως, υπάρχουν πολλά **αντικειμενικά κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων**, τα οποία είναι εύκολο να εφαρμόσουμε, ώστε να επιλέξουμε τις πιο κατάλληλες για την εργασία μας. Με τον τρόπο αυτό...

«Τι αποτελέσματα θα έχω»;

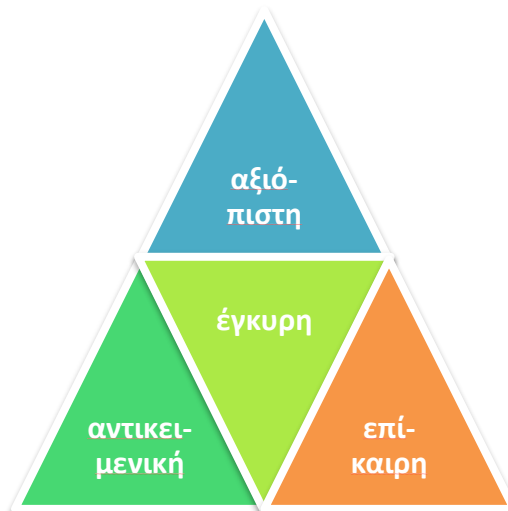
Μια επιλεγμένη και καλά οργανωμένη λίστα πηγών· οι πηγές αυτές είτε θα αναφέρονται σε ιστοσελίδες, κυρίως με κείμενο αλλά και συνοδευτικό οπτικο-

ακουστικό υλικό, είτε, αν η αναζήτηση γίνει μέσα από τα ίδια τα κοινωνικά μέσα (π.χ. YouTube), σε επιλεγμένες λίστες με οπτικο-ακουστικό υλικό.

Τι θέλω να βρω;	έγκυρες, αξιόπιστες, αντικειμενικές και επίκαιρες πηγές	
Ποιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω;	επεξεργαστή κειμένου	σελιδοδείκτες
Πώς να αξιολογήσω αποτελεσματικά;	10 σημαντικότερα κριτήρια αξιολόγησης ιστοτόπων (πηγών)	
Τι αποτελέσματα έχω;	επιλεγμένες λίστες ιστοσελίδων	επιλεγμένες λίστες οπτικο-ακουστικού υλικού

Στόχος της αρχικής αυτής αλλά αποτελεσματικής αξιολόγησης πηγών (οι οποίες αναφέρονται σε δικτυακούς τόπους) είναι, με μια γρήγορη επισκόπηση, βασισμένη σε έναν κατάλογο κριτηρίων (*checklist*), να εντοπίσουμε τις καταλληλότερες πηγές. Η επιλογή αυτή, που μπορεί να γίνει και μόνο διαβάζοντας την **πηγή** (url), τον τίτλο της και τις δύο τρεις γραμμές κειμένου που συνοδεύουν την πηγή, είναι φυσικά και θέμα **εμπειρίας**, αλλά ασφαλώς και υπόκειται σε μερικούς βασικούς κανόνες. Για το λόγο αυτό, τη χωρίζουμε στο παρακάτω **πυραμιδικό τετράπτυχο αξιολόγησης πηγών**, στο κέντρο της οποίας βρίσκεται η **εγκυρότητα** και **αυθεντικότητα** μιας πηγής (*authority*) και «περιφερειακά» η **αξιοπιστία** (*credibility*), η **αντικειμενικότητα** (*objectivity*) και η **επικαιρότητα** της (*recency*), έχοντας βέβαια πάντα στο μυαλό μας ότι στο διαδίκτυο μπορεί:

ΟΠΟΙΟΣΔΗΠΟΤΕ, ΟΠΟΤΕΔΗΠΟΤΕ ΚΑΙ ΑΠ' ΟΠΟΥΔΗΠΟΤΕ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ ΚΑΙ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΣΚΟΠΟ!

Έγκυρη

Η εγκυρότητα και αυθεντικότητα μιας πηγής αναφέρεται κυρίως στον φορέα ή τον δημιουργό που κατέχει και συντηρεί τον δικτυακό τόπο. Συνήθως οργανισμοί, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ενώσεις και πολλοί γνωστοί φορείς με κύρος, τους οποίους εμπιστευόμαστε, θεωρούνται απολύτως έγκυρες και αυθεντικές πηγές, όπως επίσης και γνωστά ή άγνωστα πρόσωπα με σημαντικό έργο. Κάθε έγκυρος δικτυακός τόπος (και η συσχετιζόμενη πηγή) αναφέρει τα στοιχεία «ταυτότητάς» του (π.χ. σύνδεσμος *About*, *Ποιοι είμαστε*) και έναν τρόπο επικοινωνίας. Οι περισσότεροι δικτυακοί

Σχήμα 03.3
Το τετράπτυχο της αξιολόγησης πηγών

τόποι .gov, .org και .edu είναι έγκυροι.

Παράδειγμα 1: Έγκυρη: <http://www.thekingcenter.org>

Παράδειγμα 2: Μη έγκυρη: <http://martinlutherking.org/>

Αξιόπιστη

Αξιόπιστες και ακριβείς είναι οι πηγές οι οποίες ικανοποιούν συγκεκριμένους στόχους που σχετίζονται με την ενημέρωση, την εκπαίδευση, την επικοινωνία, την αγορά, τη διαφήμιση κλπ, έχοντας ταυτόχρονα μηχανισμούς ελέγχου της ποιότητας, κριτές ή αναφορές σε διαδικασίες πιστοποίησης. Κάθε αξιόπιστη πηγή έχει την απαιτούμενη ειδικευση στο αντικείμενό της (τα αντικείμενα προσεγγίζονται από αντίστοιχες ειδικότητες)· έχει άρτια γλωσσικά κείμενα (ως προς τη σημασία, τη σύνταξη και την ορθογραφία αλλά και το κοινό στο οποίο απευθύνεται)· όλο το υλικό είναι εύκολα προσβάσιμο με ενεργές παραπομπές και οπωσδήποτε έχει όρους ή συμφωνία χρήσης του δικτυακού τόπου.

Παράδειγμα 1: Αξιόπιστη: <http://www.sch.gr/students>

Παράδειγμα 2: Μη αξιόπιστη: <http://www.pantou.gr>

Αντικειμενική

Αντικειμενικές είναι οι πηγές στις οποίες οι υπάρχουσες πληροφορίες δεν υπαγορεύονται από συγκεκριμένους σκοπούς (π.χ. εκμετάλλευσης συγκεκριμένων υπηρεσιών, προώθησης συγκεκριμένων προϊόντων)· οι απόψεις που εκφράζονται δεν έχουν προπαγανδιστικό σκοπό· το περιεχόμενό τους είναι απαλλαγμένο από κάθε τύπου διακρίσεις, μεροληψίες και στερεότυπα (π.χ. φυλετικά, εθνικιστικά, ρατσιστικά, σεξιστικά).

Παράδειγμα 1: Αντικειμενική: <http://www.saferinternet.gr>

Παράδειγμα 2: Μη αντικειμενική: <http://resistance-hellas.blogspot.com>

Επίκαιρη

Η επικαιρότητα μιας πηγής εξαρτάται, κυρίως, από το πόσο ενημερώνεται και ανανεώνεται ο σχετιζόμενος δικτυακός τόπος· ποια είναι η τελευταία ημερομηνία ανανέωσής του· χρονική διάρκεια λειτουργίας και αν οι πληροφορίες που περιέχει, έχουν μεταβληθεί. Φυσικά, έχουμε και περιπτώσεις πολύ καλών πηγών με διαχρονικό όμως υλικό, οι οποίες έχουν σταματήσει να ενημερώνονται (π.χ. Παράδειγμα 2). Κάθε δικτυακός τόπος αναφέρει την ημερομηνία ανανέωσης του περιεχομένου στην αρχική σελίδα.

Παράδειγμα 1: Επίκαιρη: <http://www.kathimerini.gr/>

Παράδειγμα 2: Μη Επίκαιρη: <http://www.sc.edu/beaufort/library/pages/bones/bones.shtml>

Με όλα τα προηγούμενα, μπορούμε να δημιουργήσουμε τον παρακάτω πίνακα με τα δέκα σημαντικότερα **κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων**, τα οποία και με τη συνεχή ενασχόλησή μας, θα μας γίνουν κτήμα και θα μπορούμε πολύ γρήγορα να ελέγχουμε

ποιες από τις πηγές, που μας έφεραν ως αποτέλεσμα οι μηχανές αναζήτησης, είναι κατάλληλες για την εργασία μας!

α/α	Τα πιο βασικά κριτήρια αξιολόγησης ιστότοπων	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Εγκυρότητα			
1	Αναφέρονται στοιχεία «ταυτότητας» του φορέα/κατόχου;		
2	Υπάρχει τρόπος επικοινωνίας με τον φορέα;		
Αξιοπιστία			
3	Σχετίζονται οι στόχοι του δικτυακού τόπου με το περιεχόμενο;		
4	Έχει κατάλληλη γλώσσα για το επίπεδο χρηστών που απευθύνεται;		
5	Έχει κείμενα χωρίς σημασιολογικά, συντακτικά και ορθογραφικά λάθη;		
6	Οι σύνδεσμοι του υλικού παραπέμπουν οργανωμένα σε άλλες σελίδες;		
7	Έχει όρους ή συμφωνία χρήσης;		
Αντικειμενικότητα			
8	Έχει περιεχόμενο απαλλαγμένο από διακρίσεις, μεροληψία, προπαγάνδα;		
Επικαιρότητα			
9	Το υλικό που περιλαμβάνει ανανεώνεται τακτικά;		
10	Δηλώνεται η τελευταία ενημέρωση του δικτυακού τόπου;		

Συλλέγω υλικό: με κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου

Το αποτέλεσμα του προηγούμενου βήματος είναι ένας μικρός αριθμός από καλά επιλεγμένες πηγές, οι οποίες, κυρίως, αναφέρονται σε ιστοσελίδες με κείμενο αλλά και με οπτικο-ακουστικό υλικό, το οποίο μπορεί να είναι ή και να μην είναι εν τέλει χρήσιμο για την εργασία μας. Πώς συνεχίζω, ώστε από καθεμιά από τις παραπάνω ιστοσελίδες να απομονώσω μόνο το χρήσιμο υλικό; Πρέπει, λοιπόν, να απαντήσουμε και πάλι σε αντίστοιχα ερωτήματα:

«Τι ακριβώς θέλουμε να βρούμε»;

Θέλουμε από όλο το περιεχόμενο υλικό στις πηγές που έχουμε εντοπίσει, να επιλέξουμε μόνο αυτό που ικανοποιεί κάποια βασικά κριτήρια. Ψάχνουμε, λοιπόν, το *έγκυρο*, *αξιόπιστο*, *αντικειμενικό* και *επίκαιρο* υλικό το οποίο θα αξιοποιήσουμε στην εργασία μας! Υπάρχουν περιπτώσεις που *έγκυρες* και *αξιόπιστες* πηγές μπορούν να περιέχουν ένα μικρό τμήμα υλικού το οποίο να μην είναι επικαιροποιημένο!

«Πιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω»;

Εδώ ακολουθούμε έναν παραδοσιακό τρόπο συλλογής υλικού. Η αντιγραφή και επικόλληση (copy/paste) του υλικού σε φακέλους εργασίας ή προσωρινά αρχεία (στο προσωπικό μας μέσο αποθήκευσης, π.χ. τον σκληρό δίσκο του υπολογιστή μας ή σε χώρους που παρέχονται στο διαδίκτυο, π.χ. Google Docs) γίνεται με τη βοήθεια:

- ⇒ **επεξεργαστή κειμένου** (εφόσον πρόκειται για ιστοσελίδες με κείμενα, διαγράμματα, εικόνες, φωτογραφίες) ή/και
- ⇒ **εργαλείων διαχείρισης οπτικο-ακουστικού υλικού**.

Δεν μπορούμε δηλαδή να δώσουμε (τουλάχιστον στην παρούσα τεχνολογική φάση) σε κάποιο εργαλείο τα προσωπικά μας κριτήρια και να μας επιλέξει το καλύτερο υλικό! Πρέπει, λοιπόν, εμείς οι ίδιοι να το επιλέξουμε...

«Πώς να αξιολογήσω αποτελεσματικά»;

Η αξιολόγηση του υλικού περιέχει στοιχεία προσωπικής επιλογής, η οποία όμως μέσα από μια σταδιακή ενασχόληση θα αυξάνεται ως εμπειρία και έτσι θα ολοκληρωθεί και πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά. Όμως, υπάρχουν πολλά **αντικειμενικά κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου** τα οποία είναι εύκολο να εφαρμόσουμε, ώστε να επιλέξουμε το πιο κατάλληλο για την εργασία μας. Με τον τρόπο αυτό...

«Τι αποτελέσματα θα έχω»;

Ένα καλά οργανωμένο υλικό, το οποίο θα περιλαμβάνει είτε κείμενα, διαγράμματα, πίνακες, φωτογραφίες (ως υπερ-κείμενο), που μπορεί να αξιοποιηθεί στο έγγραφο της εργασίας, είτε οπτικο-ακουστικό υλικό, που μπορεί να αξιοποιηθεί στην παρουσίαση της εργασίας.

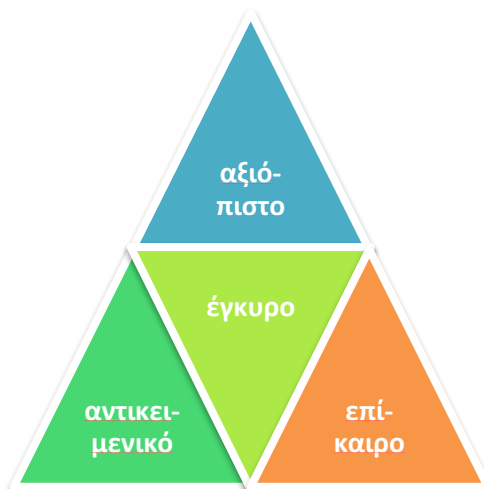
Τι θέλω να βρω;	έγκυρο, αξιόπιστο, αντικειμενικό και επίκαιρο υλικό	
Ποιο εργαλείο να χρησιμοποιήσω;	επεξεργαστή κειμένου	εργαλεία διαχείρισης οπτικο-ακουστικού υλικού
Πώς να αξιολογήσω αποτελεσματικά;	10 σημαντικότερα κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου (υλικού)	
Τι αποτελέσματα έχω;	επιλεγμένο υλικό υπερ-κειμένου	επιλεγμένο οπτικο-ακουστικό υλικό

Στόχος της αποτελεσματικής αυτής αξιολόγησης υλικού είναι, με μια γρήγορη επισκόπηση, βασισμένη σε έναν κατάλογο κριτηρίων (*checklist*), να εντοπίσουμε το καταλληλότερο περιεχόμενο. Η επιλογή αυτή, που μπορεί να γίνει και μόνο διαβάζοντας το περιεχόμενο κάθε πηγής που έχουμε επιλέξει, είναι φυσικά και θέμα **εμπειρίας**, αλλά ασφαλώς και υπόκειται σε μερικούς βασικούς κανόνες. Για το λόγο αυτό τη χωρίζουμε, ακριβώς όπως και για τους ιστότοπους, στο παρακάτω **πυραμιδικό τετράπτυχο αξιολόγησης περιεχομένου**, στο κέντρο της οποίας βρίσκεται η **εγκυρότητα** και **αυθεντικότητα** του δημιουργού του περιεχομένου και «περιφερειακά» η **αξιοπιστία**, η **αντικειμενικότητα**, και η **επικαιρότητα** του περιεχομένου. Να τονίσουμε στο σημείο αυτό ότι, επειδή υπάρχει σημαντική διάκριση ανάμεσα σε πηγές/ιστότοπους (γενικά) και στο υλικό/περιεχόμενό τους, έχουμε και διαφορετικά κριτήρια, παρόλο που μερικά από αυτά φαίνεται να «επαναλαμβάνονται»! Για παράδειγμα, ενώ το ιστολόγιο του παρόντος βιβλίου είναι

έγκυρο και αξιόπιστο, υπάρχουν πολλές πληροφορίες που δεν σχετίζονται με τις ειδικότητες των δημιουργών τους (φιλόλογος-πληροφορικός). Επαναλαμβάνουμε επίσης ότι και για κάθε υλικό (όπως συμβαίνει και για την αντίστοιχη πηγή του) μπορεί:

οποιοσδήποτε, οποτεδήποτε και απ' όπουδήποτε να έχει οτιδήποτε και για οποιοδήποτε σκοπό!

Σχήμα 03.4
Το τετράπτυχο της αξιολόγησης περιεχομένου

Έγκυρο

Η εγκυρότητα και αυθεντικότητα ενός δημιουργού υλικού, δεν είναι πάντα μια «αντικειμενική» πληροφορία. Σχετίζεται με το αν ο δημιουργός είναι γνωστός ή άγνωστος· εργάζεται ή όχι για έναν έγκυρο και αξιόπιστο φορέα· αν έχει να επιδείξει πλούσιο έργο στο αντικείμενό του· έχει παραπομπές σε αυτό από άλλους κλπ. Κάθε δημιουργός αναφέρει τα στοιχεία «ταυτότητάς» του και συνήθως περιέχει και ένα βιογραφικό (σύντομο ή εκτενές) στο οποίο τουλάχιστον μπορούμε να βρούμε τη σχέση του με το υλικό που έχει δημιουργήσει (για παράδειγμα δεν μπορούμε να υιοθετήσουμε ιατρικές συμβουλές από έναν μηχανικό, παρά μόνο ίσως σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις).

Παράδειγμα 1: Έγκυρο: <http://www.readwritethink.org/classroom-resources/lesson-plans/>

Παράδειγμα 2: Μη έγκυρο: <http://www.mythologia.8m.com/dioxis.html> (λόγω εμπάθειας)

Αξιόπιστο

Η αξιοπιστία και ακρίβεια του υλικού στο διαδίκτυο είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα. Λέγεται ότι πολύ μικρό τμήμα του διαθέσιμου υλικού θα μπορούσε, με αυστηρά κριτήρια, να θεωρηθεί αξιόπιστο και ακριβές. Γι αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και, κυρίως, διασταύρωση των πληροφοριών. Κάθε αξιόπιστο υλικό είναι ευκρινές και καλά οργανωμένο· είναι προσεγμένο και ευανάγνωστο· έχει άρτια γλωσσικά κείμενα (ως προς τη σημασία, τη σύνταξη και την ορθογραφία αλλά και το κοινό στο οποίο απευθύνεται)· όλο το υλικό είναι εύκολα προσβάσιμο με ενεργές παραπομπές και, οπωσδήποτε, έχει τεκμηριωμένες αναφορές είτε στο διαδίκτυο είτε στη βιβλιογραφία.

Παράδειγμα 1: Αξιόπιστο: <http://www.fhw.gr/chronos/05/>

Παράδειγμα 2: Μη αξιόπιστο: <http://www.ellinikoarxeio.com/2011/05/sofia-mousikotita-ellhnikhs-glwssas.html>

Αντικειμενικό

Η αντικειμενικότητα των πηγών και του υλικού είναι εμφανής, όταν στο υλικό περιέχονται: πληροφορίες που υπαγορεύονται από κοινά αποδεκτούς σκοπούς, με απόψεις που εκφράζονται χωρίς προπαγανδιστικό σκοπό, με περιεχόμενο

απαλλαγμένο από κάθε τύπου διακρίσεις, μεροληψίες και στερεότυπα (π.χ. φυλετικά, εθνικιστικά, ρατσιστικά, σεξιστικά).

Παράδειγμα 1: Αντικειμενικό: <http://www.seilias.gr>

Παράδειγμα 2: Μη αντικειμενικό: <http://www.hellasarmy.gr>

Επίκαιρο

Η επικαιρότητα του υλικού αναφέρεται κυρίως στο πόσο πρόσφατα έχει δημιουργηθεί, ποια είναι η τελευταία ημερομηνία ανανέωσής του, και αν οι πληροφορίες που περιέχει έχουν μεταβληθεί. Εννοείται ότι οι περιπτώσεις διαχρονικού υλικού (από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα) είναι και οι πλέον πολυπληθείς, αλλά θα πρέπει να ελέγχονται ως προς την αντιστοιχία περιεχομένου.

Παράδειγμα 1: Επίκαιρο: <http://www.scoop.it/t/gredu>

Παράδειγμα 2: Μη Επίκαιρο: <http://hanlib.sou.edu/searchtools/searchtips.html>

Όλα τα προηγούμενα, μπορούμε να τα καταλογογραφήσουμε, δημιουργώντας τον παρακάτω πίνακα με τα σημαντικότερα **κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου**, τα οποία και με τη συνεχή ενασχόλησή μας, θα μας γίνουν κτήμα και θα μπορούμε πολύ γρήγορα να ελέγχουμε ποιο από το υλικό των πηγών μας, είναι κατάλληλο για την εργασία μας!

α/α	Τα πιο βασικά κριτήρια αξιολόγησης περιεχομένου	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Εγκυρότητα			
1	Αναφέρονται στοιχεία «ταυτότητας» του δημιουργού του περιεχομένου;		
2	Ο δημιουργός είναι γνωστός, συνδέεται με το αντικείμενο ή με έναν φορέα;		
Αξιοπιστία			
3	Είναι ευκρινής και κατανοητή η οργάνωση και παρουσίαση του υλικού;		
4	Είναι προσεγμένο, ευανάγνωστο με οπτικο-ακουστική ευκρίνεια;		
5	Έχει κείμενα χωρίς σημασιολογικά, συντακτικά και ορθογραφικά λάθη;		
6	Οι σύνδεσμοι του υλικού παραπέμπουν οργανωμένα σε άλλες σελίδες;		
7	Είναι τεκμηριωμένες οι πληροφορίες με αναφορές – βιβλιογραφία σε πηγές		
Αντικειμενικότητα			
8	Έχει περιεχόμενο απαλλαγμένο από διακρίσεις, μεροληψία, προπαγάνδα;		
Επικαιρότητα			
9	Το περιεχόμενο είναι πρόσφατα ανανεωμένο;		
10	Δηλώνεται η τελευταία ενημέρωση του περιεχομένου;		

Επιλέγω υλικό: με σχέδιο οργάνωσης περιεχομένου

Το προηγούμενο βήμα μάς εφοδίασε με ένα πλούσιο υλικό, το οποίο έχουμε πλέον αποθηκευμένο σε έναν επεξεργαστή κειμένου ή σε φακέλους με αρχεία στον υπολογιστή ή στο διαδίκτυο. Στόχος μας είναι πλέον από το υλικό αυτό να επιλέξουμε μόνο αυτό που πραγματικά χρειαζόμαστε, ανεξάρτητα αν υπάρχουν επικαλύψεις. Δηλαδή από την κατάσταση του αριστερού σχήματος, με ποικιλία πηγών και υλικού,

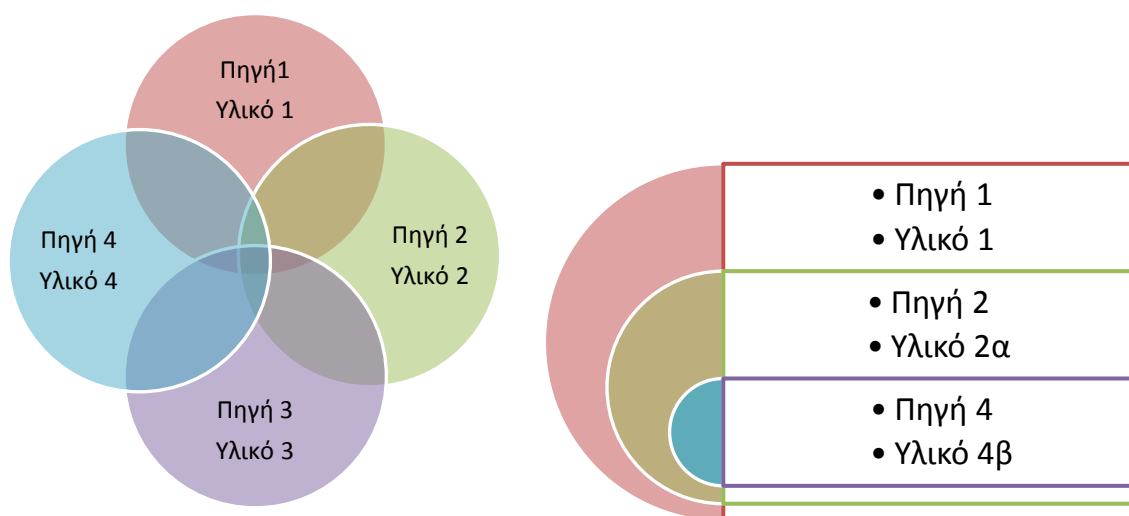
οδηγούμαστε στη κατάσταση του δεξιού σχήματος, όπου έχουμε οργανώσει τις πηγές και το υλικό μας!

Το **σχέδιο οργάνωσης του περιεχομένου** το οποίο βασίζεται κυρίως στις προσωπικές μας επιλογές, αλλά και σε κάποιες γενικές προδιαγραφές που έχουν τεθεί για την εργασία (όπως αυτό προσδιορίστηκε στο Κεφ. 01 με το **πλάνο εργασίας**), μπορεί να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

- ⇒ **Δημιουργώ θεματικές κατηγορίες**, και, ενδεχομένως, υποκατηγορίες, ώστε να ταξινομήσω το υλικό μου σε αυτές.
- ⇒ **Επιλέγω** ποιο υλικό θα αξιοποιήσω και ποιο όχι.
- ⇒ **Ενοποιώ** υλικό από διαφορετικές πηγές που έχουν κοινά στοιχεία (κρατώντας πάντα και τις αντίστοιχες πηγές).
- ⇒ **Ελέγχω** αν υπάρχουν κάποιες ελλείψεις στο οργανωμένο μου σχέδιο, ώστε να συνεχίσω με πιο στοχευμένες αναζητήσεις.
- ⇒ **Διασταυρώνω** και με άλλες πηγές κάποια σημαντικά ζητήματα του περιεχομένου, τα οποία έχω βρει σε μία μόνο πηγή, προσπαθώντας πλέον να κάνω μια πιο στοχευμένη αναζήτηση.

Θυμόμαστε ότι πάντα **φυλάσσουμε** κάθε έκδοση του υλικού (ανεξάρτητα αν δεν την αξιοποιήσουμε), διότι μπορεί κάποια στιγμή να θελήσουμε να επανέλθουμε σε αυτό.

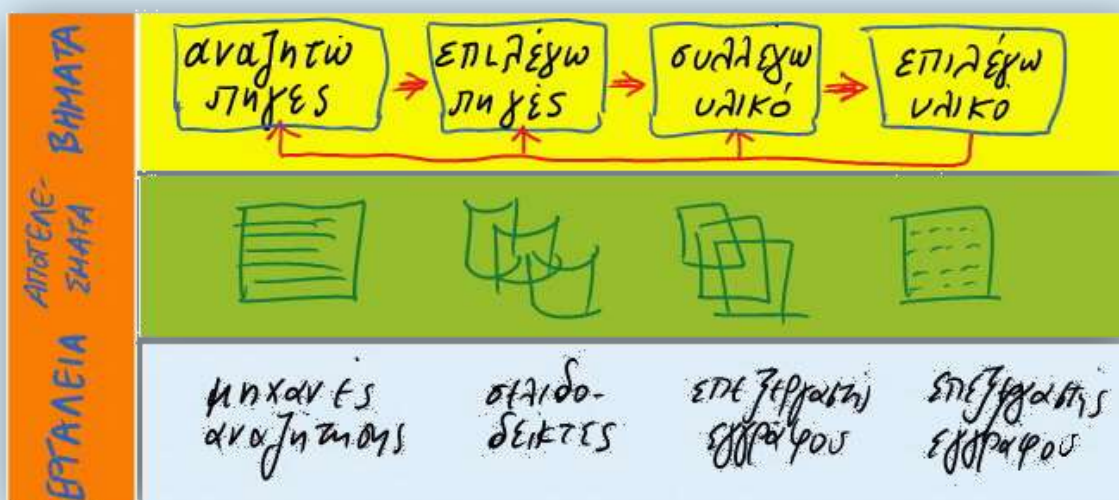
Το **τελικό αποτέλεσμα** της παραπάνω διαδικασίας είναι ένα έτοιμο οργανωμένο υλικό το οποίο μπορεί να συμπεριληφθεί στην εργασία. Το υλικό αυτό, στο στάδιο της **σύνταξης της ερευνητικής έκθεσης**, είτε θα ενσωματωθεί αυτούσιο (ως «επικόλληση») με άμεση αναφορά της πηγής, είτε θα αναδιαμορφωθεί με την προσωπική σφραγίδα του δημιουργού της εργασίας.

*Παράδειγμα 03.4
Από το
συλλεγέν
υλικό στο
επιλεγμένο!*

Ανακεφαλαίωση

Το ίδιο το κεφάλαιο αυτό χρησιμοποίησε την προτεινόμενη μεθοδολογία στη σύνταξή του. Το εμφανιζόμενο σκαρίφημα της εικόνας, χρησιμοποιήθηκε ως **σχέδιο οργάνωσης του περιεχομένου**.

Από το σχέδιο αυτό, και μέσα από τις **τεχνικές αποτελεσματικής αναζήτησης** και τα **κριτήρια αξιολόγησης πηγών και υλικού**, προέκυψε, για κάθε ένα από τα 4 βασικά βήματα, που λειτούργησαν και ως βασικές κατηγορίες, το τελικό επιλεγμένο υλικό από τους παρακάτω ιστότοπους:

Οι Βασικές Ικανότητες για τη Δια Βίου Μάθηση: Ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς, ΕΚ, 2007

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc42_en.htm

Google: Guides for Web Search

<http://www.google.com/support/websearch/>

Bare Bones 101: A Basic Tutorial on Searching the Web

<http://www.sc.edu/beaufort/library/pages/bones/bones.shtml>

Readwritethink.org: Classroom-resources

<http://www.readwritethink.org/classroom-resources/lesson-plans/>

Archives Library Information Center (ALIC): User's Guide to the Internet

<http://www.archives.gov/research/alic/reference/internet-users-guide.html#resources>

UC Berkeley: Teaching Library Internet Workshops

<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/FindInfo.html>

Infopeople: Search Tools Char

<http://infopeople.org/search/chart>

Choosito: Ιστοτετράδιο Ερευνητικών Δεξιότητων

<http://www.choosito.com/webquest>

(ανάκτηση: 05/06/2011)

Το υλικό αυτό αξιοποιήθηκε στα 4 υποκεφάλαια, τα οποία συνιστούσαν κα τα 4 βήματα της **μεθοδολογίας για την αναζήτηση πηγών και την επιλογή υλικού...**

